

ROMANIA NOUA

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

PLATA
PENTRU RECLAME
după
INVOLIALĂ
REDACȚIA, Ulița Gogol No. 39
ADMINISTRAȚIA
Col. Alexandru cel Bun, Basaj
Chișinău,
TELEFON No. 8/33

Abonamente:
1 Lună:
10 Lei sau 4 Ruble.
3 Luni:
25 Lei sau 12 Ruble
Pentru preoți și învățători: prețul jumătate.

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Iese în fiecare zi de lucru.
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările.

Prim-Redactor: Dr. Ion Matelu.

ROMANIA ȘI UNIREA

Unirea dela Chișinău, vine în cele mai grele împrejurări pentru neamul nostru. Deși cunoscătorii Basarabiei de azi își dau seamă, că acest act istoric intrase în conștiința Moldovenilor cu puterea marilor necesități organice, că pentru țara dintre Prut și Nistru unirea se ridicase la valoarea unei axiome politice, totuși puțin prevedeau precipitarea faptelor spre marea țintă a stăruințelor noastre.

Ziua de 27 Martie prin măreția ei a mișcat cu atât mai mult sufletele românești, cu cât ea intervenea într-o supremă stare de durere întunecată, ce frământa România.

Căci pe cine nu va sgudiv până în cele mai adânci simțiri tragedia grozavă, în care se zbate astăzi sub puterea orărbă a fatalității, țara credințelor și nădejdelor noastre?

România îndrumată de poruncile unei tradiții istorice, întemeiată pe conștiința națională a atâtor generații luptătoare, intrase în vârtejul sângeros al lumii să-și afirme un drept și să-și îndepinească o datorie, la care o chemau de veacuri suferințele istovitoare ale fiilor săi înstrăinați.

Și tocmai în conștiința dreptății pe care o înfățișa idealul ei istoric, a îndrăznit să-și pună în cumpăna primejdiei, însăși existența sa de Stat, alcătuit cu prețul unor lungi și îndelungate jertfe.

Legitimitatea revendicării sale se întindea deopotrivă și peste Carpați și peste Prut. Și dacă armele românești nu și-au îndreptat avântul lor eroic deodată în ambele direcțiuni, cauza se știe că era dată în jocul orb al politicii europene, care re-a târât prin fatalitatea împrejurărilor alătura de Rusia țaristă, de unde ne-au venit în trecut atâtea umiliri și nenorociri. Așa s'a întâmplat, că

jertfele noastre extreme ca și gloria războinică smulsă cu atâtea străluciri în văile Moldovei, să ne aducă nu bucuria izbâzii, ci durerea celei mai zdrobitoare înghințieri la care a putut fi condamnată o țară și un popor luptător.

Cu laurii biruinței în vârful baionetelor însângerate, România năvălită și vândută își întinde astăzi mâinile desarmate pe crucea răstignirii... În suferința ei se răsfrațe tot dramatismul biblic, pe care lumea creștină îl retrăește acum în amintirea patimilor lui Crist...

Un neam întreg se simte astăzi acolo unde plânge odinioară în furtuna țăriiilor cutremurate, durerea apostolilor și jalea mironosițelor.

Tragedia sfâșietoare a Golgotei, putește astăzi peste cuprinsul indoliat al pământului românesc. În această atmosferă de sugrumare sufletească, de surpare a credințelor și năruire a idealurilor, se ivește unirea de la Chișinău.

Actul de la 27 Martie, aduce un izvor de răcorire în frigurile de moarte, cari zguduie un pământ și un popor coplesit de cruzimea celor mai triste împrejurări.

Unirea vine în întunecul sufletelor noastre, ca o mângâiere duioasă, che-nată să domolească prin farmecul ei zbuciumul nemărginit al unei țări nenorocite. România ingenuchiată s'a bucurat și cu lacrimile dur-rii în ochi a sărbătorit în ziua de 30 Martie, întoarcerea Basarabiei la sânul maicei sale. Și în toți des-nădăjduiții, va fi tresărit din nou puterea credinții clătinate. Unirea înfăptuită n'a fost pentru ei numai o simplă faptă de încurajare morală ci mai presus de ea una de pozitivă stimulare politică și națională.

Basarabiei

— Variantă —

Mai mult de-un veac, înstrăinată
Ai dus povara resemnării
Frumoasă ficcă a durerii,
Sub cnut mereu martirizată...

Au vrut, pe căile uitării,
De trupul nost să fie uitată,
Mizeii — au vrut — dar nici odată
Nu te-am uitat, robii ței vecherii...

Noi, ne om veghiat perdută, Sora!
Ș'azi... lanțurile i cad sărobite —
Sosit-a izbăvirii — ora...

Destul... Pe frunțile smerite
Zimbește astăzi aurora
Ș'azi inimile 's răgăsite!

Seb. Hortopan.

PROBLEME NOUA

Clinele prin care trece azi neamul românesc sunt extraordinare de însemnate. Fără îndoială ne aflăm în fața unei pagini noi din istoria noastră, încă deschisă, dar care degrabă va fi scrisă. Fi-va o pagină glorioasă, ori nu ne va spune nimic nou?

Acasta depinde de la noi în sine. Într-adevăr, situația politică și frământările de azi ale întreg neamului românesc, sunt foarte potrivite pentru realizarea idealului național. Ea s'a început mai curând decât s'a așteptat și dintr-acele, de unde nici odată nu s'a crezut să se înceapă de la Basarabia.

Și av în nestrămăntată credință că nu se va termina numai cu Basarabia. Chestiunea națională s'a pus în discuție lumii întregi și ce o să fie hotărâtă.

Până ce ea nu va fi hotărâtă odată, nu vor înceta războaiele. Și credem că lumea va ajunge la înțelegere, că nu se mai poate văsa sânge în zadar pentru ceea ce se poate determina prin discuții, cari să se bazeze pe principii mare al dreptului popoarelor de a dispune de soarta lor.

Așa dar, avem nestrămăntată credință, că idealul nostru național se va realiza pe de-a întregul și în curând.

Intifice și culturale sa și anească muncă în direcția pomenită. Căci nu e destul să avem o academie științifică, care ar sta în rând cu academiile altor popoare. Trebuie ca să popularizăm știința, trebuie să creștem masa poporului nostru dând-le o cultură națională sănătoasă.

Opera aceasta s'a făcut cu multă căruță și izbândă în Ardeal și Bucovina. În înțelesul ei noi în Basarabia s'a făcut în această privință foarte puțin. În Basarabia de altfel împrejurările nu îngăduiau. Dar în regat după părerea noastră a basarabienilor dacă nu s'a făcut o crimă cu poporul românesc, apoi cel puțin s'a făcut greșeli nielr t-care trebuiesc ispășite.

Ridicarea culturii va avea influență deosebită și asupra stării economice a țării, și a estea la rândul ei va avea multă propășire culturală. Și o dorim fieric și slavă poporului nostru, vor trebui să lucreze din răspuneri pe terenul tratat.

Așa dar, unirea puterilor democratice ale poporului românesc, pentru înfăptuirea netedă a reformelor politice, și unirea tuturor puterilor culturale și economice pentru alcătuirea unui traniu bun al întregului neam, lată problemele ce așteaptă de-a legare.

V Harea

Presa și Unirea

Ziarele românești de peste Prut scriu frumoase articole cu prilejul evenimentului istoric al unirii și al serbărilor ce s'au organizat în acest scop în întreaga țară.

Din linsă de spațiu reprodusem abia câteva fragmente din ziarele cari ni-au sosit.

Ziarul „Acțiunea Română” scrie:
„O zi istorică, o zi mare o zi care va fi pom-nită de toți banii români. Un act de dreptate s'a săvârșit poporului nostru, prea deseori nrijonit de vitregia împrejurărilor.

Basarabia s'a oferit, cu de la sine voință și prin înțelegerea conducătorilor ei. României înțelegând să împărtășească și de acum înainte — după un episod istoric neams de dureros bucuriile și durerea neamului românesc.

După suferințele de un tragle fără seamăn în istoria popoarelor, prin care am trecut dela 1916 în-60ace, iată un prilej de mângâiere, o alinare a durerilor suportate cu demnitate și curaj, un nou jmbold pentru viitor, o rază de soare în urma furtunei.

Trăiasă Basarabia unită la patria-mamă!

„Neamul Românesc” scrie:
„Se comunică știrea că Sfatul Țării din Chișinău a votat unirea cu România.

„Opinia” scrie:
Din ziarul „Opinia”:
La 5 și 24 Ianuarie 1859 staturile celor două țări urori Muntenia și Moldova, au hotărât să puna capăt dușmanilor de altă dată din ele și să alcătuiască un slugur stat cu numele de Principatele Unite, care deveni apoi Regatul României.

România n'a trăit niciodată clipă mai solemnă și mai profundă de gal de existența ei.
Basarabia, atâtea vreme înstrăinată, după atâtea zile grele de nevol, se rezenșă alături de sora ei Moldova, aducând României oare de erud încercate, balsamul unei întezirii, pe care de un veac o vineșază cu nepotolită ardore.

„Evenimentul” scrie:
Statal Țării din Chișinău a votat aproape în unanimitate unirea cu România.

„Mișcarea” scrie:
După un veac și mai bine de robe în care s'au turehniat toate mijloacele unei puteri guvernamentale imense pentru a i sărărâma caracterul și individualitat a națională poporul român din Basarabia păsește în chip liber și cu tăria hotărârilor „sterne la unirea cu țara-mamă, de care a fost vromelnic deslinat.

„Rodina” scrie:
„Poporul rus, a declarat prin revoluție înaltele idei ale fraternității popoarelor și dreptul națiunilor de a decide, singure de soartă lor, care a chemat toate popoarele către umanitate pentru a pune capăt măcelurilor reci proze, cu sinceritate și în toată înțama saluta u-irea Basarabiei cu România.

„Galații-Noi” scrie:
Ziarul „Galații-Noi” în numărul său din 27 Martie c. scrie despre refugiații ardeleni un duios articol, din care scoatem unele părți:

Refugiații ardeleni
În decursul tristului, nenorocitului nostru război, am văzut multe mizerii umane, dar, mai presus de toate am fost cele îndurate de refugiații transilvăneni, femei, tinere și bătrâne, copii la sân și fetișcane, bărbați...

„Tribuna” scrie:
„Tribuna” salută cu adâncă însuflețire actul săvârșit la Chișinău românesc.

neamului și se infioară la tatăl nostru, zis în graiul românesc.

Au venit pe la noi, un oard de oameni dintr-acei de peste Carpați cari au dus în zilele de azi, cele mai triste suspine și oftări, ecoul celor mai amare lacrimi din stâncă în stâncă.

„Universitatea din București” scrie:
D. profesor universitar I. Atanasiu a trimis d-lui președinte al Sfatului Țării următoarea telegramă:

„Universitatea din București salută cu respect patrio-lica hotărâre a Sfatului Țării dela 27 Martie c. și urează din toată inima ca unirea cu Patria-Mamă să aducă fraților basarabeni loată fericirea și prosperitatea așteptată.

„Universitatea din București salută cu respect patrio-lica hotărâre a Sfatului Țării dela 27 Martie c. și urează din toată inima ca unirea cu Patria-Mamă să aducă fraților basarabeni loată fericirea și prosperitatea așteptată.

„Universitatea din București salută cu respect patrio-lica hotărâre a Sfatului Țării dela 27 Martie c. și urează din toată inima ca unirea cu Patria-Mamă să aducă fraților basarabeni loată fericirea și prosperitatea așteptată.

„Universitatea din București salută cu respect patrio-lica hotărâre a Sfatului Țării dela 27 Martie c. și urează din toată inima ca unirea cu Patria-Mamă să aducă fraților basarabeni loată fericirea și prosperitatea așteptată.

„Universitatea din București salută cu respect patrio-lica hotărâre a Sfatului Țării dela 27 Martie c. și urează din toată inima ca unirea cu Patria-Mamă să aducă fraților basarabeni loată fericirea și prosperitatea așteptată.

Glasul preotului

Ziua de 26 Februarie 1917, ziua când s'a dat libertatea pentru toți locuitorii din țara rusească...

Preoții i s'a dat libertatea a lumina poporul fără nici-o frică a-i aduce la cunoștință...

Biserica și preoția este acum în stare să îndeplinească chemarea...

Acum este momentul pe care l'am așteptat de atâtea vreme că să se îndrepte fărâdelele care s'a făcut în Basarabia...

Basarabia acum are nevoie de oameni inteligenți, de oameni luminați...

Cronica școlară

Organizarea învățământului în Basarabia.

E o datorie patriotică ca educația noastră să fie înțocmit în Basarabia...

Acum când învățătorii români pot fi puși în slujba acestui scop...

Învățătorii locali pot fi foarte buni, foarte înimoși...

Fi însă și-au făcut studiile în limba rusească și au foarte puțină pregătire pentru organizarea unei școli pe temeuri românești...

Arăt aici un plan, care ar răspunde nevoilor:

- 1) Fiecare ținut să se împartă în Cercuri școlare de câte zece sate.
2) La fiecare cerc de câte zece sate, să fie numiți câte doi din cei mai buni învățători români.
a) Aceștia — alături de învățătorii locali — pe rând la fiecare școală să țină lecții practice din toate obiectele de învățământ...

Dela universitatea populară

Joi, 29 Martie I. D. prof. Gh. Tofan; Istorie națională

După trecerea Barbarilor prin locurile noastre, nu mai rămâne de cât cenușe și neagra sărăcie...

Acum este timpul să ne învățăm a trăi Românește și a uita timpurile țarismului.

Noi știm că rusificarea în Basarabia s'a făcut prin școli și biserici...

Dacă avem să lucrăm împreună cu conducătorii din România, Ardeal și Bucovina...

Dacă dorim să fim socotiți de adevărați luminați ai poporului...

Proful Nicolae Stădnicev Com. Tâncău

stăruind pentru înființarea de școli în toate satele. c) Să țină sfaturi cu sâtenii arătându-le însemnătatea și folosul școlii...

d) Să țină de două ori pe lună cercuri cu învățătorii locali, pe rând în fiecare sat...

În satele fără școli se vor ține sfaturi cu sâtenii și chiar serbări școlare cu elevii vecini...

Un revizor școlar (instructor) român, alături de unul local, ar cerceta activitatea desfășurată în cercurile din fiecare ținut...

Cursurile de vară cu învățătorii locali, conferințele generale dela Paști cu toți învățătorii pe ținuturi și activitatea școlilor normale locale ar întregi opera...

Învățătorii și revizorii români se pun gratuit în slujba acestui scop mareț pe un timp curgător.

L. Mrejeriu

mitele voivodate. Voivozii Români, dintre cari amintim pe Merimoloc pe Someș, Gelu în Ardeal și Glad în Banat...

Români se răsfelesc până la Bug și Don. Sosirea Tătarilor îi silește însă să se retragă din nou mai aproape de aparătorii vechi, de munți.

II. D-i Porucic: Geografia Basarabiei

Vorbește despre celelate epoce geologice și rămășițe din acele vremuri pe pământul românesc și îndeosebi în Basarabia.

Oligocen: din această epocă se găsesc multe sloiuri în Moldova, trebuie să fie deci și în Basarabia.

locul Carpaților era o mare adâncă, ne-au rămas niște semne pe cari învățați nu le pot explica...

Vineri 30 Martie.

I. D-I profesor V. V. Huneș: Istoria limbii române.

Poporul român s'a format pe ambele părți ale Dunării. În veacul al 11-a pe partea dreaptă a Dunării se găsesse mulți Români...

În veacul al 11-lea din cauza aspirărilor ungurești Românii trec din Ardeal la sudul Dunării...

În dialectul Macedo-Român înaintea lui l, m, r, găsim un a, așa numită proză de aici numele de Aromân...

În dialectul Macedo-Român înaintea lui l, m, r, găsim un a, așa numită proză de aici numele de Aromân...

În dialectul Macedo-Român înaintea lui l, m, r, găsim un a, așa numită proză de aici numele de Aromân...

În vechile sfinților găsim un znume Nichita Martirul care a propovădit cuvântul în Dacia...

Poporul nostru e creștin din naștere.

Cronica muzicală

Concert duhovnicesc

Mulțimea de concerte, ce s'au dat în ultimul timp în Chişinău au produs o oarecare saturare a publicului...

Concertul duhovnicesc — nu știu de ce nu s'ar zice biseriesc sau religios — dat în seara de 30 Martie 1918 în Sala Eparhială...

Indată ce ne punem pe punctul de vedere al artei naționale nu putem săvura cu deplină mulțumire suflătoarea cântărilor...

O bună parte din succesul acestui concert i se datorează D-soarei A. P. Dicescu, a cărei voce curată, puternică și mobilă...

Refugiații noștri din Rusia. Eri a trecut prin Chişinău un tren lung care aducea peste treizeci de refugiați ardeleni...

N. C.

ȘTIRILE ZILEI

Serbarea unirii în Iași. Ziarele cari ne-au sosit azi din Iași, aduc rapoarte amănunțite despre felul grandios cum a decurs serbarea unirii în vechia capitală...

S'a petrecut un moment inedit de entuziasm, când Allelei Lor Regale, principii și principesele, împreună cu delegații basarabeni, s'au coborât în mulțimea adunată în Piața Unirii...

Delegații Basarabeni decorați. La serbările unirii din Iași M. S. Regele Ferdinand a decorat pe d-nii Inculț și Cihureanu cu „Coroana României”...

Specula cu schimbul banilor. Din nou atragem atenția autorităților în drept asupra speculei care continuă a se face cu schimbul banilor...

Ar trebui să se ia măsuri urgente: altfel exploatarea va continua în detrimentul comerțului și al publicului.

Firme românești. Naționalizarea firmelor a început în capitala Basarabiei. Cea dintâi a fost firma librăriei și tipografiei „Proștea”...

Artiști noi în Chişinău. Afiam că vestita artistă Marioara Ventura din Iași, va veni în săptămânii viitoare în Chişinău...

Retragere cu muzică și torțe. Aseară conform programului pentru sărbătorirea unirii, garnizoana Chişinău a organizat o frumoasă retragere cu muzică și torțe...

Situația în Rusia. Din Stockholm se anunță că acum în Rusia nici nu se mai poate vorbi de un guvern centralizat...

Congresul din Roma al naționalităților austro-ungare. Roma, 30 Martie. Congresul naționalităților a fost prezidat ieri de d. Albert Tomas fostul ministru socialist din Franța...

Chestiunea Alsaciei-Lorene. Lyon, 30 Martie. Ca răspuns la declarațiile Contelui Czernin privitor la Alsacia-Lorena...

Știri. Vestea Unirii în București. D-nul C. C. Arion, ministru de externe, întors dela București, a declarat ziarelor...

Cele din urmă știri. Luptele din Franța. PARIS, 30 Martie. Câteva acțiuni mici în cursul nopții...

Doctor-Dentistă. Moldova. Minchevici-Savelieff născută ȘAPTEFRATI. Oferă serviciile sale D-ilor ofițeri și funcționari militari din armata română...

Răsplată de 10.000 de lei. Se da aceluia care va afla și denunța unde se află colecția de tablouri de Grigorescu...

Magiun. Se oferă pentru trădătorii care au fost înarmați cu puști, revolvers și alte arme...

Rog. Se binevoitori să-mi faceți cunoscută adresa surorii mele MARIA PORA din Transilvania...

ION BORDANIA. Ministerul de Interne Direcția Aprovizionării Chişinău.

SALA EPARHIALĂ Astăzi 1 Aprilie va avea loc UN CONCERT

dat de renumita cântăreață din opera Italiană și Rusă TATIANA GORTCHIAKOVA—PLAM și elevii ei

D-nii Kovolevskala, Novicova, Cerchez, D-soara Iaroslavskala și D-nul Constantinov

- 1. Prah vatafil Dna Gortchiakova—Plam
2. Bizet Habanera
3. Gounod Faust „Airdessour” Dnul Cerchez
4. Rossini „Barbierul de Seville”
5. Serov arie din op. „Rigneda”
6. Blethoven In questa tomba oscura D soara Kovalevskala
7. Gounod Daunt „Aria Cui Sibel” D nul Novicava
8. Rubinfeln „Noaptea”
9. Goves „Mia picciarella” D-soara Iaroslavskala
10. Verdi „Aria din Traviata”
11. Rotoli „Iaia sponu bandiera” D-nul Constantinov
12. Totți vorrei morli

Începutul la 8 1/2 seara Biletele se dau dela 11—2 și dela 5—până la începutul Concertului la sala Eparhială.

Mișcarea Iugo-Slavă. Doctorul Koroce a fost primit în mod sărbătoresc la Laibach...

ANUNT

Casa de import „Gh. Diaconescu” din Cordăreni-Dorohoi (România) dorește să cumpere din Basarabia tot felul de mărfuri de îmbrăcăminte...

Cele din urmă știri

Luptele din Franța. Comunicat francez. PARIS, 30 Martie. Câteva acțiuni mici în cursul nopții...

Artiști noi în Chişinău. Afiam că vestita artistă Marioara Ventura din Iași, va veni în săptămânii viitoare în Chişinău...

Retragere cu muzică și torțe. Aseară conform programului pentru sărbătorirea unirii, garnizoana Chişinău a organizat o frumoasă retragere...

Situația în Rusia. Din Stockholm se anunță că acum în Rusia nici nu se mai poate vorbi de un guvern centralizat...

Congresul din Roma al naționalităților austro-ungare. Roma, 30 Martie. Congresul naționalităților a fost prezidat ieri de d. Albert Tomas...

Chestiunea Alsaciei-Lorene. Lyon, 30 Martie. Ca răspuns la declarațiile Contelui Czernin privitor la Alsacia-Lorena...

Știri. Vestea Unirii în București. D-nul C. C. Arion, ministru de externe, întors dela București, a declarat ziarelor...

Cele din urmă știri. Luptele din Franța. PARIS, 30 Martie. Câteva acțiuni mici în cursul nopții...

Doctor-Dentistă. Moldova. Minchevici-Savelieff născută ȘAPTEFRATI. Oferă serviciile sale D-ilor ofițeri și funcționari militari din armata română...

Răsplată de 10.000 de lei. Se da aceluia care va afla și denunța unde se află colecția de tablouri de Grigorescu...

Magiun. Se oferă pentru trădătorii care au fost înarmați cu puști, revolvers și alte arme...